

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščenec, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 44.

Sreda 29. maja 1929.

Leto IV.

Ultima ratio.

Borba za novi šolski zakon v naši državi je vsaj v Sloveniji razplamtela duhove. Bivši klerikalci so organizirali posebno akcijo za to, da se v zakon sprejme obvezen verski pouk in agitirajo za tako akcijo tudi pri pravoslavni cerkvi. Tajno so organizirali akcijo, da je 1000 občin v Sloveniji (vsaj razglašajo tako) podpisalo neko spomenico za obvezni verski pouk, ki se predloži vladi in kralju. Recimo, da so občine podpisale dotično izjavo, ne vemo pa, če so vse občine vedele, za kaj gre in če so bile v stanu presojati daleko-
sežnost in pomen besed v spomenici.

V prvem odstavku denuncira spomenica mednarodni socializem, da skuša odpraviti vsakršno avtoriteto, da si je avtoriteta od boga. To je denunciacija, je laž, ker mednarodni socializem ne kot znanost ne kot organizacija ne propagira anarhije, marveč le boljši red in avtoriteto, boljšo družabno organizacijo in disciplino, boljši socialni red. Utemeljevanje dotične predloge na vlado je v tem zmislu neiskreno. Zakaj ni veljala v Mehiki državna avtoriteta, zakaj ne velja za klerikalizem na Madžarskem, v Avstriji in na Bavarskem avtoriteta? Po vseh teh državah propagira klerikalizem protidržavno akcijo in v Mehiki je organiziral celo krvavi upor proti državnim oblastim. Ni nam treba gledati

nazaj v srednji vek. Pred šestdesetimi leti, to je 1869. leta, je bil sprejet v Avstriji novi šolski zakon, ki je uvedel šolsko obveznost, proti volji klerikalizma, ki je nad 40 let vodil borbo proti zakonu. Šolstvo se je razvilo le na pritisk oblasti in pozneje ob sodelovanju naprednejših funkcijonarjev v javnih korporacijah. Klerikalizem pa ne mara »učenih« ljudi.

In v tem važnem trenutku, ko se pripravljajo za našo državo novi šolski zakon, argumentira klerikalizem svojo spomenico na način, ki naj bi vplival z moralnim pritiskom na mero-
dajnih mestih v tem zmislu, da je klerikalizem šolstva absolutna državna potreba. Zgodovina nam dokazuje, da je zvestoba klerikalizma jako nezanesljiva stvar. Zopet nam ni treba hoditi po zgledu v zgodovino daleč nazaj, ker je klerikalizem v Sloveniji in na Hrvaškem igral tako pisano vlogo (avtonomizem), da ne zasluži zaupanja in vere. Povedati smo morali te misli k tako ostentativnem političnem delovanju klerikalizma v prepričanju, da je klerikalizem kot politični pokret nevaren pojav; nevaren za napredni razvoj. Kdor argumentira svoje zahteve z argumenti, ki smo jih navedli zgoraj, računa z moralnim pritiskom zato, da lažje prikrrije svoje prave politične namene.

neša dejstvo, da so vse tri države ohranile v svojem delovanju in izvrševanju sklepov popolno hladnost in mir. To, pravi dr. Beneš, nas prepričuje, da smo danes močna sila, na katere pomenu ni mogoče več dvomiti; konferenca je bila med vsemi doslej najvažnejša.

Drugi uspeh konference je generalni arbitražni doovor in za vse tri države veljavna skupna zavezniška pogodba, ki jo je diktirala skupna miselnost.

Tretji važen uspeh konference pa je, da bodo vse tri države gospodarsko sodelovale. V potrebah držav so sicer razlike, toda ob modernizaciji gospodarske politike se ta namen lahko doseže. Na bodoči konferenci bodo že vidni uspehi in bo mala antanta s tem pokazala pravico do eksistence.

Iz dr. Beneševih izjav je razvidna tendenca, da se utrdi na vzhodu

Evrope zveza držav, ki naj bi vplivala na potek nadaljnjih dogodkov na Balkanu in v srednji Evropi. Čehoslovaška država je kontinentalna ter more voditi svojo gospodarsko politiko na vzhod in jugovzhod. Morje je predaleč, kolonij nima, med njo in morjem se razprostira razvita Nemčija. Zato je za čehoslovaško republiko jugovzhod, razen madžarske, najvažnejši problem. Od tod velik interes čehoslovaške republike na Balkanu. Mala antanta pa ima poleg tega tudi nalogo, ščititi francoske in deloma angleške interese na vzhodu. Zato tudi zlasti Francija ne guje ugoden razvoj male antante, ki ima nalogo, čuvati po mirovni pogodbi ustvarjeno stanje v vzhodni Evropi.

Sklepi konference imajo torej namen utrditi malo antanto, da koncentriira svoje duhovne in gospodarske sile ter da zaščiti sedanje stanje v vzhodni Evropi.

Nemška socialna demokracija

je sestavila obrambni program, v katerem pravi tudi: Pravo varstvo nemške republike sloni na nemški zunanji politiki, ki je usmerjena v zmislu sporazuma med narodi in ohranitve miru. Se vedno grozi nasilna politika imperijalističnih in fašističnih držav s protirevolucionarnimi intervencijami in novimi vojnami. Nemčija se more izrabiati proti volji za

prehodno deželo in s tem zapletiti v spore. Dokler obstajajo take razmere, rabi Nemčija brambo v varstvo svoje nevtralnosti ter političnih, gospodarskih in socialnih pridobitev delavskega razreda. — Razoroženje pa naj se izvrši po načrtu in sporedno; Nemčija se bo razorožila prostovoljno.

K volitvam na Angleškem.

Volitve in angleške strokovne organizacije.

Centralni odbor britanskih strokovnih organizacij je izdal volilni oklic, v katerem govori o takozvanem zakonu o strokovnih organizacijah. V oklicu pravi, da se že sto let ni drznila nobena vlada, da bi proti delavcem vodila tako reakcionarno politiko kakor sedanja (konservativna) vlada. Vašingtonski dogovor o osemurnem delovniku bi bila delavska vlada ratificirala že leta 1924, če bi se ne bili liberalci in konservativci zedinili, da vržejo delavsko vlado.

Delavska vlada se je obvezala, da bo ratificirala vašingtonske konvencije, da bo odpravila rudarski zakon Baldwinove vlade, s katerim se je podaljšal delovni čas za eno uro.

Delavce se poziva, da pri volitvah vržejo reakcionarno Baldwinovo vlado ter store vse, da pride delavska stranka zopet na vlado.

13 duhovnikov kandidatov delavske stranke.

Med kandidati delavske stranke pri volitvah na Angleškem je tudi 13 anglikanskih duhovnikov. Trije so bili že doslej poslanci. Ugledni duhovnik upravitelj londonske vestminsterske cerkve (katedrale) Dekolson je izjavil: Treba je, da si državljani pri teh volitvah stavijo naslednje vprašanje: katera politična skupina more in hoče izvesti opravičeno zahtevo naroda po popolnejši, boljši in dostojnejši eksistenci. Vsakdo naj da na to vprašanje odgovor po svojem znanju in svoji vesti. Zame je samo en odgovor. Ob današnjih razmerah je edino politično orodje za ustvarjanje boljših družabnih razmer in za osvoboditev naroda delavski pokret.

Tako sodi o delavskem gibanju odlični predstavnik svobodne kršč. anglikanske cerkve. — Kako pa pri nas, v Italiji in drugod. Tod je delavski pokret — krivoverski.

Zborovanje strokovne internacionale

se je te dni vršilo v Pragi. Na konferenci je bilo zastopanih 20 držav ter 26 mednarodnih strokovnih tajništav amsterdamske smeri. Strokovni internacionali je priključenih 13 milijonov 450 tisoč organiziranih članov, ki izpolnjujejo organizacijske dolžnosti. Konferenca je obravnavala v prvi vrsti dnevni red konferen-

ce dela v Ženevi, ki prične zborovati prihodnje dni. Ženevska konferenca dela je jako važna, ker bo obravnavala vprašanje osemurnega delavnika in vprašanje vpostavitve enakopravnosti delavstva v kolonijah, katerega službene in socialne razmere so še vedno naravnost suženjske.

Puniša Račić pred sodiščem.

V ponedeljek, dne 27. t. m., se je pričela v Belgradu obravnava proti Puniši Račiću, ki je dne 20. junija l. l. streljal v narodni skupščini in ubil dr. Pavla Radića in profesorja Basarička. Poleg Račića sta obtožena sokrivde tudi bivša poslanca Tomo Popović in Jovanović-Luno. Obtožence bo zagovarjalo 30 odvetnikov. Državni pravdnik navaja pet zločinov, in sicer: 1. Račić in Jovanović sta poizkušala umor na Pernarju. 2. Račić je umoril dr. Basarička. 3. Račić je poizkusil umoriti Iv. Grandžo,

4. Račić in Popović sta obtožena umora Stefana Radića (ki je umrl po-
zneje na posledicah ran, ki jih je do-
bil v narodni skupščini). 5. Račić posebej umora Pavla Radića. Državni pravdnik predlaga za vse tri obtožence smrtno obsodbo. Obravnava utegne trajati 10—14 dni. Proces bo jako senzacionalen, ki bo v marsikaterem pogledu razčistil bivše politične razmere v državi. Kot pričajo zaslišanih pet ministrov in mnogo poslancev.

Kaj pravi dr. Beneš o konferenci male antante.

Čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš je imel razgovor z urednikom belgrajške »Politike« o konferenci male antante. Dr. Beneš je v svojem razgovoru seveda poudaril veliki pomen konference s stališča politika, ki ima v mali antanti kot meščanski politik glavni vpliv. Dr. Beneš je izjavil, da so danes razmere že tako konsolidirane, da ni nikogar, ki bi riskiral vojno. Tudi v najtežjih trenutkih je treba ohraniti strpnost in se zavedati, da metode, ki niso v duhu današnjega časa, veljajo samo mnogo denarja, ne donajajo pa uspehov. Srednja Evropa in

Balkan se bližata pomirjenju. Drugeče ni mogoče, ker je vojna postala nemogoče sredstvo.

Glede gospodarske politike pravi dr. Beneš: Poiskati moramo potrebne pomočke in pota, ki nam bodo rodili željene rezultate. Modernizirati moramo gospodarske odnose med seboj. Med Čehoslovaško in Nemčijo so te razmere večinoma urejene, kar je bilo lahko, ker se državi že poznata med seboj. Isto se mora zgoditi z ozirom na gospodarske odnose med Romunijo, Jugoslavijo in Čehoslovaško.

Najvažnejše je po mnenju dr. Be-

„Katastrofalni“ padec cen pšenici.

ko čitamo tekom zadnjih dni v gospodarskem delu meščanskega časopisja. Da-li je to res in kaj je temu vzrok? Mi, ki živimo takorekoč iz rok v usta, ne čutimo prav nič te pšenične »katastrofe« od te strani, kajti kruh in moka sta še vedno najmanj za polovico predraga in to katastrofo čutimo pač že mnogo let, četudi živimo v žitni deželi in da si medtem bld že nekaj prav dobrih letin žetve. In če je res, da je cena padla, tedaj ne bi bilo to ravno katastrofalno za jugoslovanski narod, pač pa kvečjemu za par ducatov karteliranih žitnih spekulantov, ki pokupijo skoro celokupni pridelek takoj po ali pa že pred žetvijo, da potem diktirajo cene. Pri tej priliki je potrebno ponovno povdariti, da je ironija, ako jedo ljudje v pasivnih krajih cenejši kruh in to celo iz žita, ki ga uvažajo od nas, kot mi sami. V naši državi pa smo doživeli pač že nekaj katastrof, da so ljudje umirali vsled gladi in jih je tudi še danes. To pa nas ne preseneča, kajti znano nam je, da so tudi v predvojni Rusiji umirali ljudje od gladi, čeravno je Rusija zalagala skoraj celo Evro-

po s svojim žitom. Danes sicer Rusija ne »ogroža« z žitno trgovino, pač pa to vrši deloma Amerika. Amerika pa ima najbrž še mnogo žita na zalogi, a na drugi strani pa se kaže po celim svetu dobra žetev. To bi bilo za milijone konzumentov razveseljivo, za nekoliko stotin žitnih molov pa — katastrofalno! Toda ni si treba delati prevelikih iluzij. Dokler bo vladal na svetu sedanji kapitalistični red, si bodo znali vedno pomagati. Čuli smo n. pr., da so v nekih letih v Ameriki kurili parne stroje s pšenico. Pa tudi smo slišali, kako so pred petnajstimi leti metali kavo v morje, ker vsled preobilice ni dosegla zaželjene cene. Današnje cene kruha in moki so napram cenam pred vojno vsaj za 50 odstotkov previsoke. Pisec teh vrstic je državni uslužbenec, katerega mesečni zaslužek je znašal pred vojno 150 kron. Od tega je izdal za kruh in moko 14.40 kron, tedaj manj kot eno desetino. Danes pa mora izdati za enak kvantum ter kvaliteto kruha celo petino svojega dohodka. To je pač katastrofa, v kateri se nahajamo stalno.

Preiskave okrog Podpornega društva železničarjev v Mariboru.

Odkar smo zadnjič poročali o razpustu »Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru«, se ni dogodilo nič posebnega, oziroma raznih zakulisnih zadev nismo hoteli poročati, da se ne bi članstvo brez potrebe razburjalo. Zadeva gre svojo normalno pot naprej. Odbor razpuščenega društva je v smislu odloka Velikega župana o razpustu društva sklenil, da vložijo proti razpustu pritožbo na ministra notranjih zadev ter v to svrhu pooblastil svojega pravnega zastopnika, odvetnika dr. Avg. Reismana v Mariboru. Nato je poslal odbor dnevniku »Jutro« v Ljubljano popravek o neresničnih trditvah, ki jih je »Jutro« objavilo v svojem drugem članku o razpustu in ravno tako prizadeta zadruga »Ljudski dom«. Mariborski policijski komisariat pa je medtem zaporedoma klical razne odbornike Podpornega društva in zadruga »Ljudskega doma« k zaslišanju v gornjih zadevah ter je nadsvetnik Kerševan posebno tudi izpraševal, kdo je poklical k sebi dr. Reismana in kaj je dr. Reisman tam govoril, kdo je sestavil popravek za »Jutro« itd. Vodja policije g. Kerševan je bil med drugim mnenja, da odbor ni bil upravičen poslati popravka in da bo radi tega zadevo izročil sodišču in da tudi odbor ne bi smel imeti več seje, ker je razpuščen, itd.

Mi smo seveda drugega mnenja in tudi referent v društvenih zadevah pri ljubljanskem Velikem županu, g. dr. Rudolf Andrejka, ki je izdal lansko leto svojo znano knjigo »Društveno pravo v Sloveniji« ter se na tamošnja izvajanja naslanja tudi mariborsko Državno pravdnstvo, kakor se je to izkazalo pri enem zadnjih procesov.

Dr. Andrejka pa pravi na strani 168 svoje knjige izrecno: Prizivu je pripoznati odločilno moč, tako da razpuščen društvo, ako se je le pravočasno pritožilo, lahko naprej deluje. V našem primeru pa je Veliki župan še posebej odločil, da deluje društvo naprej.

Tudi je bil g. Kerševan pri teh zaslišanjih mnenja, da odbor ne bi smel imeti seje, ker je ni prijavil in imel dovoljenja zanjo. Dr. Reisman pa se je ravno par dni poprej informiral na policiji pri društvenem referentu, g. svet. Pestevšku, kako je s prijavo društvenih odborovih sej. G. Pestevšek je izjavil, kar je itak splošno znano in edino pravilno, da mariborska društva ne prijavljajo odborovih sej, in da to ni potrebno. To je seveda edino pravilno, ker bi imel drugače policijski komisariat od 6. januarja naprej že cela skladišča samih takih prijav.

Toliko za danes v informacijo javnosti, o nadaljnjem poteku bomo poročali.

K razpustu železničarskega Podpornega društva v Mariboru.

Ljubljansko »Jutro« je objavilo naslednja dva popravka k svojemu članku o razpustu železničarskega podpornega društva v Mariboru:

Zakulisna politika.

Pravijo, da sedaj nimamo več nobene politike. Javne politike, kar razumemo pod označbo politike, res ni. Ali zaradi tega je bujnejša tajna, zakulisna politika, ki zasleduje prav tiste cilje kakor javna politična borba. Dogodki nam to potrjujejo. Imamo celo vrsto »gospodarskih« zborovanj, katoliško akcijo, šolski zakon, revizijo obrtnega zakona. Vsa

Odbor Podpornega društva ni ustanovi znane Schönherrijeve godbe, ampak so si jo železničarji ustanovili popolnoma sami z lastnimi prispevki. Podporno društvo ni imelo s tem nikakega posla, kakor tudi n oddalo gostilne in konzuma v »Ljudskem domu« za 5 let ožjim svojim somišljenikom. Podporno društvo gostilne in konzuma sploh nikdar imelo ni in je zato tudi ni moglo oddati.

Ker takšnih finančnih transakcij pri društvu ni bilo, se seveda tudi zaradi tega ni zviševala članarina. Ta se sploh ni zvišala pred dvema letoma, ampak vsled soglasnega sklepa članov na obnem zboru že leta 1926, od 5 Din na 12,50 Din mesečno. Ta povisek pa se je sklenil zaradi tega, ker so člani zahtevali in obenem sklenili tudi povisek posmrtnine od 4000 na 10.000 Din.

Neresnična je trditev, da bi Podporno društvo izplačevalo članom, ki so bili člani že 25 let, po Din 8000 pred smrtjo, po smrti pa še 2000 Din, in da bi to ne odgovarjalo intencijam društva. Člani so že na obnem zboru leta 1925, zahtevali, in nato sklenili, da se z ozirom na bedni položaj železničarjev poleg zvišane članarine in posmrtnine spremeni tudi izplačevanje te posmrtnine na ta način, da se začneš z letom 1926 izplačujejo članom, ki so že 25 let pri društvu, a to izplačilo na ta način, da prejmejo člani s 25 leti v letu 1926, predplačila, contra izplačila 3000 Din, leta 1927, 4000 Din, leta 1928, 5000 Din, leta 1929, 6000 Din, leta 1930, 7000 Din in šele leta 1931, 8000 Din, ostanek do 10.000 Din pa za slučaj smrti. Proti temu sklepu ni na obnem zboru nihče ugovarjal, posebno ne tudi kaka »opozicija«.

Odbor Podpornega društva ni nobeni opoziciji onemogočal kontrole društvenega delovanja, ampak je v smislu društvenih pravil dopuščal vse, kar je mogel in smel članom v svrhu kontrole. Upravni odbor tudi ni onemogočal na obnem zborih poskusov kritike in kontrole, ampak je vsakomur dovolil govoriti, kakor dolgo in kar je hotel.

Podporno društvo železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru.

Ni res, da se nahaja »Ljudski dom«, obstoječ iz hiš št. 5 in 7 na Ruški cesti, že dalj časa v težavnem položaju, ampak ima celo zelo lepo premoženje nad 200.000 Din brez vsakih dolgov. Zato tudi ni priskočil odbor Podpornega društva, ki je meseca julija 1928 kupil poslopje, na pomoč. Podporno društvo je le kupilo hiši, ker se mu je nudil ugoden nakup in ni res, da bi bilo poslopje daleč preplačano in vredno samo 700 do 800.000 Din. Sodno zapiseženi izvedenci so poslopji ocenili na poldrugi milijon dinarjev in sta poslopji z ozirom na solidno stavbo in krasno lego tudi res toliko vredni. Ker je Podporno društvo hiši kupilo le za 1.100.000 Din, poslopji ni preplačalo. Stroške prenosa pa plača vedno kupec in jih je torej moralo tudi Podporno društvo plačati v tem primeru.

Za »Ljudski dom« r. z. z. o. z. v Mariboru.

Dnevne novice.

Nemške reparacije. V Parizu se že dalje časa pogajajo glede vojnih reparacij, ki jih Nemčija ne more plačati v določeni višini. Strokovnjaki upniških držav so se zedinili dne 22. maja. Vprašanje pa je, kako naj Nemčija nosi ogromno breme. Načrt, ki ga predlože Nemčiji, določa naslednje: 1. Nemčija plača 37 letnih obrokov povprečno 2050 milijonov zlatih mark od 1. aprila 1929 do 31. marca 1966; 2. plačilo doklade v znesku 25 milijonov zlatih mark v prvih desetih letih kot posebno odškodnino za Belgijo za vojno marko, ki je bila izdana med okupacijo; 3. od 1. aprila 1966 dalje plača 20 letnih obrokov po 1700 milijonov mark in eno letnino po 1900 milijonov zlatih mark; 4. poseben prispevek Nemčije k obratni glavnici reparacijske banke. Vsota vseh teh plačil znaša ogromno številko 112 milijard zlatih mark (ali 1460 milijard dinarjev). Od tega zneska dobi Francija vsako leto 1040 milijonov zlatih mark. Reparacije za male države se najbrže ne bodo znižale, kakor je bil nedavno namen. To so menda dovolj hude posledice vojne, pod katerimi bo trpel nemški delovni narod, ker bo moral denar, ki ga je imperijalistični kapitalizem zapravil poleg drugega narodnega imetja, zopet zaslužiti ob bedi in v znoju.

Hrvatsko trgovsko društvo Merkur v Zagrebu je imelo v nedeljo svoj občni zbor, na katerem je razpravljalo tudi o pokojninskem zavodu za nameščence in o socialnem zavarovanju delavcev. Glede pokojninskega zavarovanja je društvo mnenja, da naj se veljavnost zakona o pokojninskem zavarovanju, ki velja sedaj za Slovenijo in Dalmacijo, raztegne na vso državo. Glede socialnega zavarovanja pa želi društvo, da ga ministar za socialno politiko z ozirom na nameravane organizatorične izpremembe zasliši in upošteva želje društva. V obeh zadevah je bila določena deputacija iz Zagreba in Ljubljane, ki naj predloži tozadevne sklepe, oziroma predloge. Deputacije se udeležijo tudi zastopnik Zveze privatnih nameščencev v Zagrebu.

Občinski proračun. Iz Beograda poročajo, da stoji finančni minister na stališču, da se letošnji občinski proračuni v primeri z lanskimi ne smejo zvišati. Tako stališče ministra financ bi spravilo marsikatero občino v neprijeten položaj, ker so samo upravne občine javne korporacije, ki niso samo birokratični organ občine, marveč korporacije, ki imajo svoje gospodarske probleme. Gospodarski problemi pa, ki jih je občina pričela izvajati, se ne morejo kratkoma presekati, ampak se morajo izvesti do konca, da ne nastane gospodarska ali socialna škoda. V tem slučaju bi bila prizadeta tudi ljubljanska ob-

čina, ki bi morala črtati kulturne in socialno-politične kredite. Napačno bi bilo stališče, da morajo izdatki občine ostati stalno enaki, ker postaja občina večja, pa tudi socialne in kulturne naloge postajajo večje. Med drugim se v poročilu povdarja, da utegnejo tudi nameščenci biti prizadeti na plačah. Vsa iniciativa izvira iz tistih pametnih gospodarskih krogov, ki ne morejo preboleti, da je občina nekaj storila v socialno-političnem pogledu ter da je zidala nekaj stanovanjskih hiš. Komisariji na magistratu so krivi, pravijo, da si so tako stanovanjski akciji kakor tudi socialno-političnemu napredku sami vedno nasprotovali. Vrhu tega so pa pri stanovanjskem posojilu naložili občini šele potem s svojo operacijo lepo breme. Le malomeščanska ošabnost in egoizem moreta delati na to, da se občinski proračun, ki ima trohico socialnih nalog, razveljavi. Mi vemo, da more le dobro gospodarsko fundirana občina socialno-politično kaj pomeniti. Če bodo pa gospodje uspeli s svojimi intervencijami, se bo morala občina kmalu baviti z vprašanjem, kako se iznebiti mestnih podjetij in hiš ter jih izročiti privatni špekulaciji, ki preži že danes nanje kakor gladen volk. Upajmo, da so vraznikom Ljubljane in nje prebivalstvu započeta akcija ne bo uspela, ker bi bila občini in prebivalstvu v škodo ter ni več — moderna, da gospodov ne bomo zalili.

Na dvoru so bile ponovne avdi-jence. V avdijenci je bil Uzunović, Kumanudi in predsednik vlade Živković.

K načrtu novega obrtnega zakona, ki je tudi za delojemalce jako važno vprašanje, je v nedeljo zbor obrtnikov v Zagrebu zahteval, da se skliče široka konferenca obrtnikov vseh strok, na kateri naj se razpravlja o reorganizaciji oziroma reviziji obrtnega zakona. Na vprašanje revizije obrtnega zakona so zlasti interesirane delavske strokovne organizacije, ki naj pravočasno predložijo svoje predloge.

Sin angleškega ministrskega predsednika Baldwin v volilnem boju proti lastnemu očetu!

»Neue Freie Presse« objavlja sledečo značilno vest:

Oliver Baldwin, sin premierja Baldwin ter vodja angleške konservativne stranke, izjavlja, zakaj ne podpira pri sedanjih volitvah svojega očeta:

»Ako se vlada državo na način, ki krši smisel za pravičanstvo ter človečanstvo in ga odbija, tedaj se po mojem mnenju more storiti samo dvoje, in sicer: stremiti za pozicijo, ki naj prinese zboljšanje ali pa deželo zapustiti. Slednje je gotovo lažje.

Danes živimo na Angleškem pod kapitalističnim sistemom, ki je tekom svojega stopenjasetnega postoja privedel do tega, da dva in pol milijona ljudi živi v blagostanju, medtem ko štirideset milijonov ljudi živi v več ali manj nesigurnem ekonomskem stanju. V važnih ter principijelnih vprašanjih so branitelji tega sistema ostro ločeni: en

Bratko Kreft:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

114

Gospodinja: No, kaj pa ti je zopet? Ali si zopet tako slabe volje, kakor zadnjič? (Ga zapeljivo pogleda.)

Študent: Kaj vas briga moja volja? Pojdite in me pustite pri miru!

Gospodinja (bliže): Kaj ti je; zakaj si tak?

Študent: Pustite me! Tu imate svoj denar in pustite me! (Ji vrže denar pod nož.)

Gospodinja (ga pobee in položi na mizo): Danes pa si kakor obseden!

Študent: Vi ste obsedeni od samega satana. Ali mislite, da bi tudi jaz rad postal taka propalica, kakor sta ona dva?

Gospodinja: Kaj vendar govoriš?

Študent: Vem, kaj govorim. Če mislite, da se boste še vnaprej z menoj igrali, se motite.

Gospodinja: Saj se ne igram, saj te imam rada.

Študent: O, vem, ugaja vam moja mladost in vi se hočete naslajati z njo, pri tem pa mi ubijate dušo.

Gospodinja: Ubijam? Zbudila sem jo iz samostanskega spanja, zbudila sem jo k življenju!

Študent: Vižgajte ste v meni stašen ogenj in sedaj se grejete ob njem. Vlačuga! Idite! Izgnite! Ne maram vas! Jaz močnem propast! Idite!

Gospodinja (študentu molče in ga motri).

Študent (se pomiri, ironično): Sicer pa lahko ostanete, če nečete oditi. Vreči vas ne morem ven! Vaša je hiša! Sedite, da ne boste stali! Tudi jaz sem močan! (Sede in lista po knjigi.)

Gospodinja (stopi k njemu): Ali veš, kaj si mi rekel?

Študent (se ne game).

Gospodinja: Milko!

Študent: Pustite me! Vem, kaj sem rekel. Vlačuga!

Gospodinja: In ti si upaš reči to še enkrat? (Grize ustnice.)

Študent (vzkipi): Da, še enkrat še dvakrat! Vlačuga!

Rada bi me ubila in se naslajala nad mojim padcem. O, saj vem!

Gospodinja: To ni lepo od tebe, Milko! Sicer ti pa ne zamerim.

Študent (besno): Furija!

Gospodinja: Zakaj se tako razburjaš? Saj si vendar močan!

Študent (se zgrozi in sede).

Gospodinja: Pomiri se malo!

Študent (nervozno lista in ves trepeče).

Gospodinja: Zakaj si tako nervozen? Kaj tako trepečeš? Ali nisi močan?

Študentu (se na lico pojavi bolesten krč).

Gospodinja: Kaj? Milko?

Študent (jo z zadnjimi močmi sume od sebe): Krvoses!

Gospodinja (se nasmehe): Pa bom sedela tu na divan in čakala.

Študent: Česa boste čakali?

Gospodinja: Da se malo pomiriš in iznebiš halucinacij.

Študent (trpi vedno bolj).

Gospodinja: Zdi se mi, da postajaš vedno bolj nemiren.

Res, mnogo moč je v tebi. Haha! Ti norček! (Se smeje.)

Študent (jo pogleda).

Gospodinja: Kaj?

Študent: Kaj hočete zopet? Pustite me!

Gospodinja: Zakaj pa tako jokavo? Prej si govoril kakor ne vem kdo, sedaj pa to ječanje!

Študent (vstaja): Gospa, pustite me, ne mučite me!

Gospodinja: Zakaj se pa mučiš, če si močan!

Študent: Prosim in rotim vas, pusite me; glejte, kako daleč sem že padel.

Gospodinja (neusmiljeno, ironično): Pa vstani, če si močan!

Študent obupan pade pred njo): Gospa, lepo vas prosim, pustite me, odidite! Glejte, kaj ste napravili iz onega? Popiva okrog in se vlači s točjakami. Ali naj zabredem tudi jaz tako daleč? (Joče.) Če ste čutili kaj v sebi do mene, kaj lepega, pravega, v svoji duši — ne boste dopustili, da propadem. Jaz trpim! Če je trohica usmiljenja v vas, ne mučite me več! Mene je stah tega življenja, strah tega neotresljivega blata! (Joče in se skloni k njej.)

Gospodinja (ga motri nekaj časa, potem mu začne gladiti lase, skoraj sočutno): Revček, kako si se razvnel! (Vsta-

ne, vzame čaj z mize in mu ga ponudi.) Izpij malo čaja, da se pomiriš!

Študent (nezaupljivo pogleda; ko vidi njen materinsko dobi obraz, vzame čaj in ga izpije).

Gospodinja (vzame skodelico in jo položi na mizo): Tako, sedaj se boš pomiril! Vstani vendar in ne kleči! (Ga dvigne in posadi kraj sebe na divan.)

Študent (nezaupljivo počasi pojema).

Gospodinja: Zakaj si se tako razvnel? To ti škoduje!

Študent (ji zre v oči).

Gospodinja (ga zopet boža): Tako lep si sedaj. Ta ble-di obraz, ti dolgi lasje — nemirne modre oči — kakor princ!

Študent (postaja nemiren).

Gospodinja: Zakaj si začel zopet drhteti? Česa se bojiš, saj sem jaz pri tebi, Milko!

Študent (se zbežan ozira).

Gospodinja: Kaj tako begajo tvoje lepe, mladosti polne oči? Saj te imam rada, Milko! Sas si moj!

Študent (se hoče izviti).

Gospodinja: Ne boj se me. Jaz živim v tebi, ti v meni!

Poljubi me!

Študent (se izvije).

Gospodinja (strastno): Milko!

Študent (jo gleda, ona ga prešine z žarečim pogledom, on jo objame ter položi na divan. V tistem trenutku se zasor-že začne in votlo bobneči težki akordi klavirja tolčejo strastno nastrojeno. Gospod ravnatelj Novak v prvi loži je mervozen že ves čas. Njegovi hčerki sta v loži in sinček drugosedeč. Najraje bi ga nagnal na cesto. Strašno! Kaj je napisal tako mlad človek! Za božjo voljo, ali je to cvet mladine, ki tako piše, ki nam servira tako igro. . . In žena se obrne k njemu: »Kako, da se je sploh kaj takega dovolilo uprizoriti?« V parterju sedi profesor Janko in čuti ostre poglede gospodov profesorjev. Vsi vedo, da se je ves čas združil s člani kluba »Človek mrtvaških lobanj«, nekateri celo do, da je »Nemoč« Leona dobro ocenil.

Kdo pa je to pregledal? Cinično je bilo vprašanje profesorja Kaučiča, toda profesor Janko je odgovoril, kakor je mogel odgovoriti: »Oblastno nihče, privatno jaz.«

»Kako, da niste javili šolski oblasti, da bi se preprečilo še pravočasno?«

»Mislim, da bi to ne bilo potrebno! In zas-tor se spet odgrne.

**ZVEČER za
namakanje**

**ZJUTRAJ za
izkuha-
vanje**

ŽENSKA HVALA
pa je pranje gotovo!

TERPENTINOVNO MILO

del istih je za svobodno ter neovirano zasebno gospodarstvo, a drugi del pa za neko obliko varstva proti tuji konkurenci. Vsi pa žive v zmoti, da inozemski delavci v mnogih slučajih delajo več ur dnevno kot njihovi angleški tovariši, toda vendar se branijo podpisati mednarodne konvencije, po katerih bi se 52 držav moralo držati na enak delovni čas. En del pristašev kapitalističnega sistema misli, da odgovarja vrednostna politika iz leta 1844. Še za današnje čase; drugi zopet mislijo, da bi bilo treba nekaj sprememb. Eni verujejo na zmago najposlednejšega, drugi pa na dolžnost srečnejšega proti njegovim manj srečnim soljudem. Kljub tem in onim ostrim nasprotjem naziranj, se pričakuje od nas, da naj smatramo kapitalistični sistem za nekaj popolnega in da naj bomo prepričani, da bi vsaka sprememba istega vodila v katastrofo. Jaz imam, žal, zelo malo respektov pred sistemom, katerega zastopniki so tako needini v njih naziranjih o načinu njegove učinkovitosti in to kot rezultat razorožene industrije ter uničenega poljedelstva, izročitev produkcije ter konzuma špekulacij in razširjenosti snobizma ter materijalizma pri narodu, ki mu manjka vsakršna pravilna vzgoja in ki živi v predsodkih ter ozkosti. Za vse one, ki želijo, da bi se te stvari izpremenile, je samo ena stranka, ki se odločno proti kapitalističnemu sistemu bori in to je stranka, kateri imam čast pripadati. Ne vidim nobenega upanja na svetu, kjer se nahaja zemlja, kapital in moč v rokah male peščice ljudi, ki s tem počenjajo, kar hočejo. Ne vidim krščanstva v tem, da se vedno vporablja v namene, obdržati moč nad množicami. Ne vidim končno smisla v tem, ako se pusti produktivno zemljo neobdelano samo radi tega, ker bi to pomenilo smotenje privatne lastnine, ako bi se s to kultiviralo. Ako se nam trdi, da bi socializem pomenil propast gospodarskega življenja, tedaj se tega bojimo in latentni liberalizem zleze, žal, mnogim pristašem delavske stranke v člehke in začno dvomiti. Je sicer res: socializem pomeni propast za kapitalistično gospodarstvo, to se pravi: za takšno gospodarsko življenje kot ga živimo danes. On pomeni propast denarne moči in začetek resnične socialne pravičnosti.

Nova socialistična vlada na Danskem je sklenila izvršiti popolno razorožitev na suhem in na morju. Vpe-

ljana bo samo najpotrebnejša varnostna straža in za obrambo obrežja nekoliko lahkih ladij. Za ta svoj sklep so si socijalisti zagotovili v parlamentu potrebno večino in bodo tudi kmetijski poslanci glasovali zanj.

Dunajski podžupan, sodr. Emmerling, je pred kratkim posetil mesto Zagreb. Tekom dvodnevne bivanja si je s. Emmerling ogledal vse kulturne, socialne ter gospodarske naprave mesta Zagreba. Uprava mesta Zagreba se namreč do neke mere trudi, po vzgledu Dunaja, organizirati socialno skrbstvo. V to svrhu so si zagrebški organi že pred več časom ogledali »novi Dunaj«. Sodrug Emmerling se je baje izrazil zelo laskavo o dosedaj izvršenem.

Delavska stranka na Angleškem je vedno bolj sigurna svoje zmage. Za slučaj, da prevzame prihodnjo vlado, hoče energično delovati za neprikrito razorožitev in obnovev normalnih odnošajev z Rusijo.

Na Kitajskem je meščanska vojna zopet vzplamtel. V severni Kitajski se je proglasil za diktatorja general Feng. Nankinška vlada, ki ji načeluje Čangkajšek, je Fenga (ki je krščanski general) proglasila za upornika. Feng upa na pomoč tujih držav, med drugimi tudi od Rusije.

Le mirno spite, ker ŽENSKA HVALA raztaplja nesnago čez noč, a zjutraj jo odpravi SCHICHT-ovo TERPENTIN-ovo MILO. — Poglejte naš današnji oglas!

Maribor.

Savez delavskih kolesarjev, centrala Maribor, priredi v nedeljo, dne 2. junija, klubsko dirko na progi Maribor—Poljskava in obratno v treh

skupinah. Senjori 30 km, juniorji 20 kilometrov ter dirka članic 10 km. Start ob pol 2. uri pri vodovodu na Teznu. Po dirki se vrši veselica, katero naj posetijo vsi ljubitelji kolesarskega športa, da s tem prisrčimo na pomoč našim vztrajnim ter zavednim dirkačem. Veselica se vrši v gostilni Škof na Teznu. Začetek ob 3. uri. — Vsa delavska društva prosimo, da posetijo našo prireditev. Svirala bo godba železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru.

Znižane vstopnice za češki koncert. Za koncert »Hlahola« iz Prage, ki se vrši v sredo, dne 29. majnika ob 20. uri v dvorani »Union«, se dobivajo v upravi »Del. Politike« in čitalnice »Del. zbornice« znižane vstopnice za delavstvo po 3 Din za stojišče. Priporočamo prijateljem pe-tja, da se poslužijo te ugodnosti. Na sporedu so med drugim sledeče pesmi: Foerster: »Češka pesem«, Novak: »Magične polnoči«, Suk: »Zapeljani ovčar, stara čarovnica, Axman: »Božič siromakov«, Krička: »Krajina«, Dvořak: »Danes v poskok«, Stepan: »Vsak se nam čudi«, Leontovič: »Oj izšla je zora«, Oj, predem, oj predem«, Krička: »Katica pojdi v cerkev«, Zavezali so oči ciganu«, Krejci: »Šolta kao mi«, »Za gonomom«, Aim: »Ne oziraj se po dekletu«.

Izlet pekovskih pomočnikov v Ljubljano.

Pevski odsek pekov v Mariboru priredi vsako leto svoj izlet. Lansko leto so obiskali sodruge v Grazu (Avstrija), letos pa posetijo Ljubljano.

Ob tej priliki priredi Zveza živiliških delavcev Jugoslavije v Ljubljani dne 8. junija 1929 ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice »Pevski koncert«, pri katerem sodelujejo:

Pevski odsek pekov Maribor.
Pevska odseka pekov in mesarjev Ljubljana.

Pevsko društvo »Cankar« Ljubljana.
V nedeljo, dne 9. junija 1929, ob 3. uri popoldne se vrši velika vrtna veselica v hotelu »Tivoli« (Sviciarija) s petjem, godbo, plesom, srečolovom itd.

Vabimo vse ljubljansko delavstvo, da se udeleži koncerta in veselice, posebno pa se pozivlja delavstvo, da se udeleži sprejema mariborskih sodrugov v soboto, dne 8. junija ob pol 6. uri zvečer na glavnem kolodvoru, ko dospejo z brzovlakom.

Ptuj.

Dne 11. maja 1929 je tukajšnja »Svoboda« v zvezi s pevskim zborom »Naprej« priredila v Mestnem gledališču delavsko akademijo, ki je izpadla prav lepo. Uvodoma je s. Mar predaval o pomenu delavske kulture in njenem razvoju, ki se zrcali v najnovejših pisateljih s social. tendenco, h katerim se prišteva tudi Ivan Molek, proletarski pesnik v Chikagi v Ameriki, katerega dramo »Pravica prve poročne noči« se bo uprizorila. Naši Svobodaši so nastopili v jako dobrem razpoloženju. Vse vloge so bile dobro zasledene in izvajane s preciznostjo, kakoršne skoraj nismo pričakovali. S. Jagušič, obenem režiser igre, je svojo vlogo kot kapitan rudniške družbe in glavna oseba vsega dejanja odigral od začetka do konca s pravilno živahnostjo. Priležnico, prefrigano priganjalko in »business« iskajočo žensko je igrala s. Klehoferjeva st. izvrstno. Oba sta igrala igro več čas na vrhuncu. Ravnatelj rudniške družbe, Grabsacke in rudniškega delavca je igral s. Simonič. V obeh vlogah je bil docela na mestu. Posebno zadnja njegova vloga, kot rudar in

Po začasni zatvoritvi zavetišča za brezposelne in potujoče delavce v Ljubljani.

Izredno ostra zima je bila povod, da so otvorili merodajni faktorji, to je mestna občina in Delavska zbornica dne 15. februarja v Ljubljani javno ogrejevalnico.

V to svrhu so se okupirali prostori v hiši Masarykova ulica 1, v katerih sta se nahajali do jeseni lanskega leta Borza dela ter Inspekcija dela. Ti prostori so bili kljub vsej stanovanjski bedi po preselitvi omenjenih dveh institucij dalje popolnoma prazni.

Zgradba je last fiska. Z njo razpolaga veliki župan ljubljanske oblasti, v najemu pa jo ima državna policija, ki ima v njej eno od svojih policijskih stražnic.

V dve veliki sobani je dal postaviti mestni magistrat šest klopi, v malo sobico pa dve postelji za nadzorovalna organa. Ena od obeh velikih sob je bila namenjena za moške, druga pa za ženske obiskovalce. Ker pa žensk ni bilo, edina, ki je parkrat prišla, je bila neka stara beračica — prijateljica alkohola — smo vporabili tudi drugo sobo za moške.

Že prvo noč je prosilo več brezstrešnikov, da bi se jim dovolilo v ogrejevalnici tudi prenočevati. Proš-

nji smo ustregli in tako je postala ogrejevalnica obenem azil za brezstrešnike.

Frekvenca je porasčala od dne do dne ter dosegla koncem meseca februarja podnevi s 150 obiskovalci višek. Število prenočevalcev je naraslo dotlej na 60 ter doseglo tik pred veliko nočjo s 70 možmi svoj višek. Čim je jel mraz ponehavati, posebno pa odkar smo nehali kuriti, je pričelo število dnevnih obiskovalcev padati. V zadnjem času je znašalo 20—30, ob deževnem vremenu pa do 60 mož, dočim se je gibalo število prenočevalcev do zadnjega dne konstantno okoli 70.

Pa kdo so bili obiskovalci ogrejevalnice in azila? Stalne figure, tako v ogrejevalnici kot v azilu, so bili brezposelni in priložnostni delavci; v ogrejevalnico pa so prihajali tudi stalno zaposleni delavci, ki se radi pomanjkanja sredstev ali pa vsled štedljivosti niso hoteli zateči ob prostem času v gostilno ali kavarno, doma pa niso imeli zakurjene peči.

Med brezposelnimi je razločevati dve kategoriji: delavoljne in delomržeže.

Ljudi, ki iz principa ne bi hoteli delati, vagabundov, ki se preživljajo samo z beračenjem, v azilu nismo opazili, pač pa mnogo takih, ki nam priznavajo, da ne delajo posebno radi.

Mnogo smo jih na drugi strani videli, ki bi prijeli radi za vsako delo, ko bi se jim le nudilo. Ti bi delali za vsako ceno.

Drugi, zavednejši, zlasti organizirani delavci, zahtevajo za pošteno delo tudi pošteno plačilo. Čim se jim to ne garantira, se dela rajši ne lotijo. Zgodilo se je, da je zahteval krojaški mojster na deželi od pomočnika, ki je životaril v azilu, da naj bi mu garal od petih zjutraj do devetih ponoči. Zato bi imel pomočnik »kovača na dan«, posteljo, in sicer v skupni pomočniški sobi ter hrano (za večerjo vsak dan samo kavo). No, mladi krojaček, sicer priden, delavljn in doštosten deček, se je vrnil rajši v azil in stradal dalje.

Med brezposelnimi smo opazili dalje več profesoristov, ki se karpicirajo na to, da bi dobili delo v svoji stroki, tega pa vsled vladajoče brezposelnosti ne morejo dobiti. Večina teh profesoristov je manje vrednih. Zato je možnost, da bi dobili delo v svoji stroki, tem manjša. Ako se bodo hoteli torej preživljati z delom, se bodo morali lotiti nepričunega dela, kar je storilo sicer že toliko in toliko njihovih tovarišev. Nepričuneno delo pa takim ljudem seveda ne diši posebno, zlasti ne slabo plačano. Prej ali slej postanejo torej ti ljudje priložnostni delavci. Priložnostni delavec zasluži navadno hitreje par kovačev, kot njegov tovariš pri stalnem zaposlenju, zato

pa se potem zapravi navadno vse, kar se zasluži, sproti. Malo smo jih videli, ki bi varčevali, bili vsaj ob nedeljah spodobnejše oblečeni ter imeli kje kako posteljo. Preden so se zatekli v azil, so stanovali večinoma po šupah, skednjih in hlevih, nekateri pa so prenočevali tuintam kar na prestem, v toplem pepelu, ki ga odlagajo lokomotive za kurilnico glavnega kolodvora. Sami se smatrajo za barabe in ne samo eden od njih je dejal, vprašan po poklicu, smejoč se: Zapišite baraba, propalica...

Videli smo izpridene študente, bivše pisarniške moči, trgovske sotrudnike itd., ki so pripovedovali, kako so padali od stopnje do stopnje, dokler niso postali »barabe«.

Nekateri priložnostni delavci ne morejo vztrajati nikjer dolgo. Povsod se hitro naveličajo. Srce jih žene na »valco«. Videli smo take, ki so prebredli že vso Evropo in pol Amerike.

Alkoholizem med temi ljudmi ni tako strašno razširjen, kot bi utegnil kdo misliti. Vendar pa je bilo med obiskovalci ogrejevalnice in azila tudi nekaj takih, ki jih je privedla pijača do stanja, v katerem se nahajajo. Nekateri so imeli dobre službe, pa so se napili, se sporekli z delodajalcem, zanemarjali delo ali pa prišli v konflikt s kakim policajem ali žandarjem ter prišli v luknjo in s tem ob službo.

(Dalje prihodnjic.)

delavec je bila izvrstna, ko je zabavljaj z jedrnatimi besedami čez kapitaliste in njihov izkoriščevalni sistem; vsaka beseda je bila prevdarno povdarjena in je napravil ves njegov nastop močan utis. Tudi vse ostale vloge, Angela s. Hedžetova, njena mati s. Krajčeva s svojo navno zaverovanostjo v dobre razmere v »stari domovini«, ko si domišljuje, da je višek pravice pendrek, je izzvala zadovoljnost med poslušalci. Pevski zbor pod vodstvom učitelja g. Šerone, je zapel pred začetkom, med odmori in po zvršetku igre svoje pesmi sijajno. Pokazal je, da se je zadnje leto zelo izvežbal in razpolaga z lepim materialom. — Pričakujemo, da nas »Svoboda« kmalu zopet preseneti z enako prireditvijo. Z ozirom na ne posebno dober obisk te prireditve se priporoča, da se igra ponovi v pravem času in poskrbi z agitacijo za dober obisk.

Zadružno gibanje.

Člansko zborovanje v Mojstrani je sklicala tamošnja podružnica Konzumnega društva za Slovenijo na binkoštno nedeljo, dne 19. maja. Zborovanje je bilo razmeroma zelo dobro obiskano in ga je vodil predsednik krajevnega odbora z. Baloh. Okrožni odbor za jeseniško okrožje je zastopal zadr. Zugwitz z Jesenic, ki je poročal navzočim članom zlasti o sklepih zadnjega občnega zbora zadruge. V svojem poročilu je jasno in lepo razložil pomen posmrtninskega in odpravninskega sklada za člane Konzumnega društva za Slovenijo. Na člane je apeliral, da zlasti skušajo zadrugi plačati poln delež. Člani so poročilo vzeli z odobravanjem na

znanje. Debata, ki se je po poročilu z. Zugwita vršila, se ni toliko tikala delovanja Konzumnega društva, kolikor žalostnih razmer v cementni tovarni v Mojstrani. Zasluge cementnih delavcev je majhen, vsled tega tudi potrošnja ne more biti velika in radi tega tudi promet konzumne prodajalne ne more porasti. Velika zadolženost delavcev pri privatnih trgovcih je vsled tega tudi umljiva. Nizkim plačam v tovarni so se pridružile še nevdružne higijenske razmere v imenovani tovarni. Higijenične razmere so tako žalostne in za življenje delavcev tako malo poskrbljeno, da so pogosti slučaj, ko delavci bruhaajo med delom kri, vsled preveč užitega cementnega prahu. Nadzorna oblast bi se za take razmere pač morala zanimati. Delavci pa bi se morali zavedati, da je rešitev v njih samih in jim je edino obrambno sredstvo gospodarska in strokovna organizacija, ki ga moreta ščititi.

Na Koroški Beli se je vršilo na binkoštni ponedeljek člansko zborovanje, ki po svojem poteku in stvarnih debatah prekaša vsa dosedanja članska zborovanja. Ako se bo na Koroški Beli naša zadruga razvijala v tem pravcu, kakor ga je začrtalo to zborovanje, tedaj nas lahko navdajajo najlepše nade. Zborovanje je bilo tudi zelo častno obiskano, kar priča o zanimanju članov za razvoj zadruge. To lepo zborovanje je vodil predsednik krajevnega odbora na Koroški Beli z. Uranič, o poteku in sklepih občnega zbora pa je poročal delegat podružnice z. Žagar. Obširna razprava, ki se je vršila o poročilih in zlasti o uvedbi posmrtninskega in odpravninskega sklada, je pokazala, da člani važnost tega sklada pravilno pojmujejo. Sklep glede uvedbe sklada so vzeli člani na znanje.

Zadružno konferenco v Gorjah so sklicali tamošnji zadrugarji na binkoštni ponedeljek, 20. maja, in je bila lepo obiskana. Na njej so bili zastopani: krajevna odbora Konzumnega društva za Slovenijo v Gorjah in Zasipu, »Svoboda« in Prosvetno društvo, centrala Konzumnega društva za Slovenijo in okrožni odbor za jeseniško okrožje. Konferenci je predsedoval z. Jernej Bregant,

zapisnik je vodil z. Martin Jakopič. Centralo je zastopal z. Čebular iz Ljubljane, ki je uvodoma poljudno predaval o pomenu zadružništva za delovno ljudstvo in počrtal, da niso važne za člane samo materijelne dobrine, ki jih nudijo zadruge, temveč tudi moralne. Temu poročilu, kateremu je sledila tudi debata, je sledila tudi zanimiva razprava o kulturni in gospodarski potrebi razširitve in povečanja Zadružnega doma v Gorjah, da se ga spremeni res v shajališče in zatočišče tamošnjega delovnega ljudstva. Konferenca je soglasno sprejela predlog, da se ustanovi Stavbeno in gostilniško zadrugo v Gorjah, ki naj zbere potrebno število članov in sredstva, da se spremeni to lepo misel v meso in kri. Sestavil se je takoj pripravljalni odbor za ustanovitev te zadruge, v katerega bodo imenoval nekatere organizacije še svoje zastopnike, nakar bo pričel takoj z delom.

Istega dne in istotam se je popoldne vršilo tudi člansko zborovanje podružnice Konzumnega društva za Slovenijo v Gorjah. Člani in članice so pazno sledili poročilu delegata centrala z. Čebularja iz Ljubljane, ki je poročal o sklepih občnega zbora zadruge. Zlasti je bilo mnogo zanimanja za posmrtninski in odpravninski sklad, o katerem so imeli nekateri člani popolnoma napačne nazore. S pojasnitvijo tekom debate so se tudi med člani razpršile vse nejasnosti in upamo, da bodo vsi člani spoznali velik pomen uvedbe tega sklada i za člane i za zadrugo.

Sport.

SK »Svoboda« : Villacher Athletik Sportklub, Villach — Ljubljana. 4 : 1 (2 : 1).

K proslavi 10 letnice Delavskega izobraževalnega društva »Svobode« v Ljubljani sta odigrala navedena kluba prijateljsko tekmo, ki se je vršila na igrišču »Ilirije« v nedeljo, dne 12. t. m.

Moštvi sta nastopili v sledeči postavi: »Svoboda«: Fugina, Zore - Gašpersič, Habicht - Batič - Boncl, Ozebek - Vrtačnik - Koser - Potrato - Breznik. — Beljačani:

Kraschl, Verhounig - Wegscheider, Schnabl - Pauschwein - Afritsch, Fisch - Wies - Flecker - Sacherer - Aichholzer.

Gostje so se odlikovali po hitri igri. Duša moštva je bil mali Wies. Opasno je bilo njihovo levo krilo, predvsem leva zveza; desna stran slabša; golman dober. Rešil je več kočljivih momentov. Tudi bekovski par je rešil svojo nalogo.

»Svoboda« je nastopila v izpremenjeni postavi, kar se je zelo dobro obneslo. V obrambi se je odlikoval Zore, tudi njegov partner ni nič zaostajal. Odlikoval se je z lepimi osvobodilnimi streli. V krilski vrsti sta ugajala Boncl in Gabršek. Napad »Svobode« je bil dober. Vidi se, da še ni vigran. Ugajal je Potrato, tudi Vrtačnik je bil dober sploh, leva stran boljša od desne. Koser preveč samostojen, Breznik na krilu dober.

Gostje navedijo, izsilijo prosti strel ter v 9. minuti dosežejo vodilni gol. »Svoboda« pritiska, mnogo situacij je ostalo neizrabljenih, gostje dobro branijo. Prosti strel proti gostom. Potrato strelja, vratar odbije, a Vrtačnik izenači.

Napadi se menjavajo. V 22. minuti doseže »Svoboda« po Potratu 2. gol. Gostje navedijo in skušajo izenačiti, pa se jim ne posreči.

V 2. polčasu gostje navedijo, a brez uspeha. Vodstvo prevzame »Svoboda«. Bek zagreši foul. Sodnik piska 11 m, ki jo spremeni Habicht v 3 : 1. »Svoboda« vedno bolj pritiska in v 40. minuti zabije Potrato najlepši gol dneva. Napadi se menjajo, a rezultat ostane nespremenjen.

Sodil g. Betetto dobro.

V predtekmi je porazila rez. »Svobode« I. moštvo »Grafike« s 3 : 1. Dopoldne so pa juniorji »Svobode« gladko odpravili rezervo »Grafike« s 6 : 2.

Ali si že član Cankarjeve družbe?

Kovinarji na Teznu in Mariboru.

Tajništvo posluje na Ruški cesti šte. 5 vsako nedeljo od 9. do 12. ure dopoldne in vsako sredo od 18. do 20. ure zvečer. Člani dobe istotam vse informacije.

MALA NAZNANILA.

I^a gonilne jermene

za mline, žage in tovarne v vsaki širini dobavlja in ima v zalogi po najnižji dnevni ceni Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova cesta 13.

Produktivna zadruga mizarjskih mojstrov

R. Z. Z. O. Z.
Maribor, Vetrinjska ulica 18.
Mobilije. Lastna izdelava vseh vrst pohištva od navadne do najfinije izdelave, iz mehkega, trdega, kakor tudi iz eksotičnega lesa, po znatno nižjih cenah, zelo solidno in dobro delo. Eno leto garancije. Samo pri Produktivni zadrugi mizarjskih mojstrov, Maribor, Vetrinjska ulica 18.

Tvornica štampiljk in prodaja v to stroko spadajočih potrebščin

T. Soklič
Maribor, Aleksandrova c. 43.

Važno za vse!

Vsakovrstna popravila šivalnih in pisalnih strojev, gramofonov, otroških vozičkov, dvokoles in motorjev, emajliranje in poniklanje. Shranjevanje dvokoles in motornih koles čez zimo, vse to nudi in izdeluje mehanična delavnica

JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR
Tattenbachova ulica 14.

Elektrotehnična delavnica

PRATTES & TRABI,

Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radlowelt, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radio-technisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastoj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

Kovčki za potovanje,

torbice iz usnja, listnice, denarnice, gamaše, nahrbtniki v veliki izbiri in po najnižji ceni pri Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova cesta 13.

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898 MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36—38 Telefon 324
Prodajalne v Slomškovi ulici šte. 2 in na Glavnemu trgu šte. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

Eksportna hiša

„LUNA“

Maribor, Aleksandrova cesta

Najcenejši nakup galanterije, vezene, otroških igrač ter pletenine domačega izdelka:

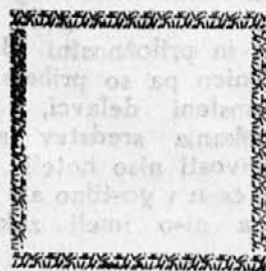
otroške nogavice od Din 5.— naprej.	
damske	7.—
moške nog. (sokni)	6.—
vezene	1.—
čipke	1.—

Pleteni telovniki z rokavi, puloverji, cele obleke, perilo za dame in gospode, opreme za novorojenčke lastnega izdelka. Nadalje nudim: kravate, samoveznice, svilene trake, gumbe, sploh vse potrebščine za šivilje in krojače po brezkonkurenčnih cenah

Sodružice in sodrugi!

Kupujte samo pri
tvrdkah, ki oglašujejo v „Delavski Politiki“! ...

Ali ste že preizkusili „PROJA“ ječmenovo kavo?

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.